



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ



Кафедра економіки, менеджменту та
комерційної діяльності

Кафедра економіки, підприємництва та
готельно-ресторанної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Назва курсу | ОРГАНІЗАЦІЯ АГРОБІЗНЕСУ. МЕНЕДЖМЕНТ В ТЕХНІЧНОМУ СЕРВІСІ |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Викладачі | Ілона АНДРОЩУК , кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності https://management.kntu.kr.ua/pro-kafedru/androshchuk Людмила ЗАПІРЧЕНКО , кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи https://ekonomika.kntu.kr.ua/spivrobotnyky/zapirchenko-lyudmyla-dmytrivna/ |
| Контактний тел. | +38(096) 734-32-24 +38(066) 395-50-21 |
| E-mail | ilonka.tsarenko@gmail.com zapirchenko2020@gmail.com |
| Обсяг та ознаки дисципліни | Обов'язкова дисципліна фахової підготовки, змістових модулів – 2. Форма контролю: екзамен. Загальна кількість кредитів – 3, годин – 90, у т.ч. лекції – 24 години, практичні роботи – 16 години, самостійна робота – 50 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська. |
| Консультації | Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua ; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber |
| Пререквізити | Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна «Організація агробізнесу. Менеджмент в технічному сервісі» вивчається після засвоєння таких дисциплін як: «Інтелектуальна власність», «Іноземна мова наукового спілкування», «Законодавство в АПК та безпека довкілля», «Використання новітніх технологій в технічному обслуговуванні та ремонті сільськогосподарської техніки» |

1. Мета і завдання дисципліни.

Мета вивчення навчальної дисципліни є: забезпечення достатнього рівня теоретичних знань і практичних навичок у здобувачів вищої освіти технічної спеціальності, необхідних для формування у майбутніх фахівців знань у галузі агропромислового виробництва, організаційних процесів щодо управління аграрним бізнесом та пріоритетних напрямків їх розвитку; вмінь, спрямованих на оволодіння методами наукового дослідження і обґрунтованого підходу до вирішення складних питань створення і ведення господарства в умовах ринку, на засадах приватної власності на землю і майно, вести господарську діяльність, з метою підвищення ефективності та прибутковості створеного бізнесу в сфері сільськогосподарського виробництва та забезпечувати його рентабельність в умовах невизначеності та мінливості середовища на принципах інноваційності та сталості.

Завдання дисципліни: вивчення підходів до формування агробізнесу, ключових сфер агробізнесу, особливостей процесу створення, передумов ефективності функціонування підприємницьких структур, стратегій розвитку сучасного агробізнесу на засадах сталості, сутності менеджменту в технічному сервісі, основні функції менеджменту, основ прийняття та реалізації управлінських рішень, управління ресурсами та витратами; набуття навичок щодо організації, оцінки та аналізу можливостей підприємств аграрного виробництва, вміння оцінювати та обирати інноваційні ідеї для реалізації підприємницьких проектів, здатність ефективно управляти фінансовою складовою діяльності, оволодіти навичками стратегічного адміністрування діяльності аграрного підприємства, вміння просувати підприємство на сучасному аграрному ринку.

2. Результати навчання.

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі агропромислового виробництва та у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння аспектів професійної діяльності
- ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 5. Здатність працювати в команді.
- ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

ФК 1. Здатність розв'язувати складні управлінські задачі та проблеми в сфері сільськогосподарського виробництва.

ФК 4. Здатність застосовувати сучасні інформаційні та комп'ютерні технології для вирішення професійних завдань.

ФК 8. Здатність використовувати методи управління й планування матеріальних та пов'язаних з ними інформаційних і фінансових потоків для підвищення конкурентоспроможності підприємств.

ФК 12. Здатність використовувати сучасні принципи, стандарти та методи управління якістю, забезпечувати конкурентоспроможність технологій і машин у виробництві сільськогосподарських культур.

ФК 16. Здатність аналізувати та систематизувати науково-технічну інформацію для організації ремонту та технічного сервісу сільськогосподарської техніки.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Володіти комплексом необхідних гуманітарних, природничо-наукових та професійних знань, достатніх для досягнення інших результатів навчання, визначених освітньою програмою.

ПРН 5. Приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства.

ПРН 6. Приймати ефективні рішення стосовно форм і методів управління інженерними системами в АПК.

ПРН 9. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та сучасні інформаційні технології для вирішення професійних завдань.

ПРН 13. Здійснювати ефективне управління та оптимізацію матеріальних потоків.

ПРН 22. Забезпечувати організацію, ефективне управління та оптимізацію процесів ремонту і технічного сервісу сільськогосподарської техніки та енергетичних засобів.

3. Політика курсу та академічна доброчесність.

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше, ніж за тиждень до залікової сесії.

Недопустимість: запізнь на заняття, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни.

Змістовний модуль 1. Організація агробізнесу (викладач Людмила ЗАПІРЧЕНКО).

Тема 1. Економічні та правові засади підприємництва.

- 1.1. Правове регулювання підприємницької діяльності.
- 1.2. Економічне забезпечення підприємницької діяльності.
- 1.3. Сучасні проблеми підприємництва в Україні

Тема 2. Прогнозування ринкового середовища та вибір підприємницької діяльності.

- 2.1. Діагностика ринкового середовища суб'єкта підприємницької діяльності.
- 2.2. Вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності.
- 2.3. Критерії прийняття рішення про вибір правової форми організації бізнесу.
- 2.4. Умови й принципи здійснення підприємницької діяльності.

Тема 3. Організація агробізнесу.

- 3.1. Агропромисловий комплекс (АПК).
- 3.2. Структура агробізнесу.
- 3.3. Стратегії сільськогосподарського виробництва.
- 3.4. Організація малого аграрного бізнесу.

Тема 4. Земельні та майнові відносини у бізнесі.

- 4.1. Поняття земельних та майнових відносин у бізнесі.
- 4.2. Порядок набуття земельної ділянки.
- 4.3. Порядок розпорядження майном.
- 4.4. Судові спори у земельних і майнових питаннях.

Тема 5. Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур з виробництва аграрної продукції.

- 5.1. Визначення поточного стану ефективності аграрного бізнесу в Україні.
- 5.2. Оцінка агробізнесу з позицій змісту та імперативів концепції сталого розвитку.
- 5.3. Перспективи подальшого розвитку аграрного бізнесу

Тема 6. Бізнес-планування.

- 6.1. Загальні засади планування підприємницької діяльності.
- 6.2. Мета та основні складові бізнес-плану.
- 6.3. Фінансове планування і прогнозування. Економічна інформація та ділове адміністрування.

Змістовний модуль 2. Менеджмент в технічному сервісі
(викладач Ілона АНДРОЩУК).

Тема 7. Поняття та функції управління підприємствами технічного сервісу

7.1. Механізм та функції управління сучасними підприємствами технічного сервісу, його особливості.

7.2. Класифікація та зміст принципів управління.

7.3. Особливості побудови організаційних структур управління підприємствами технічного сервісу в сучасних умовах господарювання.

7.4. Вибір і застосування методів та стилю управління підприємством технічного сервісу на засадах резильєнтності.

Тема 8. Прийняття управлінських рішень та роль комунікацій в управлінському процесі у галузі агропромислового виробництва.

8.1. Прийняття управлінських рішень на підприємствах технічного сервісу та їх економічна доцільність.

8.2. Поняття комунікації в управлінському процесі та їх види.

8.3. Роль комунікації в управлінському процесі.

8.4. Ефективне використання комунікацій для ефективного управління сервісним підприємством в умовах невизначеності та кризових ситуацій.

Тема 9. Організація виробничого процесу на підприємствах технічного сервісу в сфері АПК.

9.1. Умови праці та організація робочого місця на дільниці технічного обслуговування.

9.2. Атестація робочих місць.

9.3. Методи та перспективи потокового обслуговування тракторів, автомобілів та сільськогосподарської техніки.

9.4. Організація пересувних та мобільних засобів технічного обслуговування.

9.5. Методи оцінки якості технічного обслуговування та ремонту транспортних засобів у галузі агропромислового виробництва.

Тема 10. Особливості управління технологічними процесами підприємств у галузі агропромислового виробництва.

10.1. Визначення та основні задачі розвитку технічного сервісу на різних рівнях системи управління.

10.2. Проблеми технічного сервісу у сільськогосподарському виробництві, регіональна специфіка.

10.3. Зарубіжний досвід щодо організації і впровадження робіт з обслуговування та ремонту техніки у галузі агропромислового виробництва.

Тема 11. Технічний сервіс сільськогосподарських машин в особливих умовах експлуатації.

11.1. Особливості експлуатації сільськогосподарських машин у разі зміни температури навколишнього середовища.

11.2. Технічний сервіс спеціалізованих сільськогосподарських машин.

11.3. Способи зниження впливу машин на довкілля в контексті забезпечення Цілей сталого розвитку та Зеленого переходу.

Тема 12. Менеджмент якості виробництва та придбання сільськогосподарської техніки.

12.1. Стандарти якості та сертифікація продукції.

12.2. Система сертифікації УкрСЕПРО.

12.3. Оцінювання конкурентоспроможності техніки.

12.4. Оренда і прокат техніки.

12.5. Лізинг як метод придбання засобів механізації.

5. Система оцінювання та вимоги.

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і здобувачів на першому занятті:

Оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

– всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;

– вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;

– засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;

– засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;

– вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

– самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82-89 балів, В) - заслуговує здобувач, який:

– повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим

матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

– має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

– під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

Оцінку «добре» (74-81 бал, C) заслуговує здобувач, який:

– в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

– вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

– опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

Оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) - заслуговує здобувач, який:

– знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

– виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;

– ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

– допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) - заслуговує здобувач, який:

– володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) - виставляється здобувачу, який:

– виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «незадовільно» (35 балів, F) - виставляється здобувачу, який:

– володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

– допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

– не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни. Є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль);

оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни «Організація агробізнесу. Менеджмент в технічному сервісі»

| Поточне тестування та самостійна робота | | | | | | | | | |
|-----------------------------------------|----|-----|----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| Змістовий модуль 1 | | | | | | | | | ЗК1 |
| T1 | T2 | ПР1 | T3 | ПР2 | T4 | ПР3 | T5 | ПР4 | T6 |
| 1 | 1 | 6 | 1 | 6 | 1 | 6 | 1 | 6 | 1 |
| Змістовий модуль 2 | | | | | | | | | ЗК2 |
| T7 | T8 | ПР5 | T9 | ПР6 | T10 | ПР7 | T11 | T12 | ПР8 |
| 1 | 1 | 6 | 1 | 6 | 1 | 6 | 1 | 1 | 6 |

Примітка: T1, T2...T12 – бали за вивчення теми і тесту, ПР1, ПР2...ПР8 – бали за практичні роботи, ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль

Протягом семестру здобувач може отримати max. 60 балів, у тому числі: перший рубіжний контроль – 30 балів, другий рубіжний контроль – 30 балів; 40 балів виносяться на екзамен.

Рекомендовані мінімальні та максимальні порогові встановлення максимальної кількості балів для конкретних видів робіт

| Види робіт | Мінімальний поріг | Максимальний поріг |
|---------------------------------|-------------------|--------------------|
| Відповіді на теоретичне питання | Не оцінюється | 1 бал |
| Розв'язок практичного завдання | 1 бал | 2 бали |
| Розв'язок кейсів | 2 бали | 3 балів |
| Участь в груповій роботі | 2 балів | 3 балів |
| Участь в симуляції | 2 балів | 6 балів |
| Написання есе | 1 бал | 2 бали |
| Підприємницький проєкт | 8 балів | 20 балів |
| Тести | 0,2 бали | 1 бал |

Матриця оцінювання підприємницького проєкту

| Критерій 100% | Вищий стандарт (100%) | Відповідає стандартам (66%) | Наближення до стандартів (33%) | Нижче стандартів (0%) |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| Позиція автора 25% | Виклад позиції дає чітко та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми. | Робота дає чітке розуміння позиції автора з даної теми. | Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора. | Виклад позиції автора відсутній. |
| | 3,0 | 1,98 | 0,99 | 0 |
| Докази та приклади 25% | Усі докази та приклади є конкретними та доречними, які пояснюють, як кожен з доказів підтверджує позицію автора. | Більшість доказів і прикладів є конкретними і доречними, пояснюють як кожен з доказів підтверджує позицію автора. | Щонайменше один із доказів та прикладів є релевантним та показує, як ці докази підтверджують позицію автора. | Докази та приклади не мають значення та/або не пояснюють позицію автора. |
| | 3,0 | 1,98 | 0,99 | 0 |

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Послідовність 25% | Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням". | Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок. | Деякі деталі та аргументи подано не очікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить завдання трохи заплутаним. | Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить завдання дуже заплутаним. |
| | 3,0 | 1,98 | 0,99 | 0 |
| Джерела 25% | Усі джерела, що використовуються для цитат, статистичних даних та фактів, є достовірними та цитуються правильно. | Усі джерела, що використовуються для цитат, статистичних даних та фактів, заслуговують довіри, і більшість із них цитуються правильно. | Більшість джерел, що використовуються для цитат, статистики та фактів, є достовірними та цитуються правильно. | Багато джерел є підозрілими (не заслуговують довіри) та/або не цитуються правильно |
| | 3,0 | 1,98 | 0,99 | 0 |

6. Методичне забезпечення.

1. 1. Організація агробізнесу. Методичні вказівки до вивчення дисципліни студентами ОС «Магістр» ОПП «Агроінженерія» і ОПП «Технічний сервіс сільськогосподарської техніки» спеціальності 208 «Агроінженерія» / Л.Д. Запірченко – Кропивницький; ЦНТУ, 2024. – 64 с.

7. Рекомендовані джерела інформації.

1. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. - 264 с.

2. Войтюк В.Д., Ничай І.М. Управління технологічними процесами у рослинництві: посібник. Київ. ТОВ «ТРОПЕА», 2022. 227 с.

3. Єрмаков О.Ю., Жибак М.М., Динька П.К., Христенко Г.М., Гурська І.С. Організація виробництва: Навч. посібник. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2019. - 414 с.

4. Запірченко Л.Д. Організація агробізнесу. Конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» денної та заочної форм навчання/ Кропивницький, Центральноукраїнський національний технічний університет, 2024 - 95 с.

5. Запірченко Л.Д. Організація агробізнесу. Методичні вказівки для проведення практичних занять та самостійної роботи для студентів денної та заочної форм навчання./ Кропивницький, Центральноукраїнський національний технічний університет, 2023. – 75 с.

6. Організація агробізнесу. Практикум / Л.Д. Запірченко – Кропивницький; ЦНТУ, 2024. - 160 с.
7. Зінчук Т., Куцмус Н., Усюк Т., Прокопчук О. Нова світова економіка. Менеджмент, технології, стратегії. Підручник. ЦУЛ. 2023. 372 с.
8. Ільчук М.М., Барановська О.Д., Ус С.І., Дмитрук М.І. Підприємництво та організація агробізнесу в регіонах: навч. посібн. Київ, НУБіП України, 2021. - 416 с.
9. Кудлай В. Г. Економіка і організація агробізнесу: практикум / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; В. Г. Кудлай. Київ : КНЕУ, 2020. – 211 с
10. Марченко О. М. Практикум з менеджменту: навчальний посібник. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. - 224 с.
11. Левицька І. В. Менеджмент підприємств за кризових умов: навчальний посібник. 2-ге видання / Е.В. Левицька. -. Львів : Новий Світ-2000, 2020. - 174 с.
12. Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях: навчальний посібник. За заг. ред. М.М. Ільчука. Вид. 2-ге, перероб та доп. Київ: НУБіП України, 2022. - 358 с.
13. Підприємництво та основи бізнесу. Практикум: Навчальний посібник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Т.П. Остапчук. Житомир : Житомирська політехніка, 2023. - 280 с.
14. Андрощук І., Стоноженко Р. Особливості управління аграрними підприємствами України в умовах невизначеності та кризової ситуації. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки, Вип. 9 (42). – Кропивницький: ЦНТУ, 2023. С. 252-259.
15. Zhuo J. (2019). The Making of a Manager: What to Do When Everyone Looks to You. Ebury Press. 288 p.
16. P2M: A Guidebook of Project and Program Management for Enterprise Innovation. URL: <http://www.pmaj.or.jp>.
17. PMBoK: Project Management Body of Knowledge. URL: <http://www.pmi.org/PMBOK-Guide-and-Standards.aspx>.

8. Інформаційні ресурси.

1. Верховна Рада України. URL: www.rada.gov.ua
2. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
3. Державна установа «Науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин». URL: <http://lir.lg.ua>
4. Інформаційно-аналітичний портал АПК України. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua>
5. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/catalog/ministerstvo-sotsialnoi-politiki-ukraini>
6. Національна служба посередництва і примирення. URL: www.nspp.gov.ua

7. Офіційна й оперативна інформація підприємств АПК.
8. Федерація професійних спілок України. URL: www.fpsu.org.ua
9. Федерація роботодавців України. URL: www.fru.net.ua
10. Український науково-дослідний інститут «Укראгропромпродуктивність». URL: www.uapp.kiev.ua
11. HowtoStart a Startup. // Creativ Commons. URL: <http://startupclass.samaltman.com>

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності, Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи, Протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.